

ELS BROTS BORDS

Rubèn Intente

Premi Ciutat d'Alcoi de Novel·la Isabel-Clara Simó

// l'eclectica //

PRIMERA PART
ELIES

—A la fitxa ho tens tot escrit. La columna de l'esquerra té les referències, no et confonguis, hi ha codis molt semblants per a peces ben diferents. Has de mirar que coincideixi exactament amb aquest número, al capçal dels calaixets. A la segona columna, les unitats. Fixa-t'hi bé, la Remei té la vista d'àliga, si la cagues posant-n'hi una de més o una de menys, t'esquila. I al darrere d'ella vinc jo. No pensis, no inventis. Compta i recompta tantes vegades com calgui. Els kits són com són, si hi falta una peça, tot a la merda, entesos? D'entrada et toca anar lent. Les dues columnes del mig, ni cas. Són especificacions tècniques que no et calen per a res. A la dreta, mida i model del plàstic de l'embalatge. Fem tiratges molt grans, teniu les safates a punt en aquestes prestatgeries. Si s'acaben, en trobaràs més a les caixes. D'altra banda, d'això se'n cuida en Ramon. Tu, Ramon, el que hem dit: aquests dies no li treguis l'ull de sobre. No hi sol haver models barrejats, però assegura't que utilitzes el que toca per a cada estoc. N'hi ha de molt semblants. La distribució ve pautada a l'esquema d'aquest altre full. Els patrons són molt comuns, això t'ho aprendràs de seguida. De moment, imita, que imitant ens fem savis. El que faci en Ramon ho fas tu, d'acord? Que en Ramon va a pixar, doncs a pixar s'ha dit. Aquí, sota l'esquema, també hi diu com cal posar-les a la cinta. Si van horitzontals i me les fots verticals, els complices la vida als que encaixen, d'acord? Tot té un perquè. És senzill però complex. Si dubtes, atura't. Ni se t'acudeixi tirar pel dret. Si en Ramon no és aquí per

qualsevol cosa, busques en Jacint. En Jacint ho sap tot, sents? Quan els ibers van aprendre el llatí, ell ja voltava pel taller. La cagada més gran que pots fer és anar a la teva i confiar en la intuïció. No és un joc, ho entens? Mira. Prova-ho tu. Fixa't en el codi. El codi, cony, el tens al calaix. No, no. No vulguis anar de pressa, avui no fem curses. Ep, les dentades a dalt. Ah, sí, ja ho feies bé, aquestes són llises. Si has de parar cinquanta vegades per preguntar, pares cinquanta vegades. L'important és que no la caguis. Prefereixo un incompetent que m'atura la cadena que un fill de puta que m'enfonsa el prestigi per una bestiesa. Aquí treballem bé. No és difícil. Avorrit de collons, si tu vols, però és el que hi ha. Si no t'agrada, planteja't per què nassos tots deixeu els estudis abans d'hora. Eh, mira'm. Mira'm bé. Estudia't bé les fitxes abans d'encetar una sèrie i fes el que toca. Fins i tot un portuguès entrenat se'n sortiria. Mira'm, noi, què cony hi busques, a terra? Mira'm als ulls. No sé ni qui ets ni què cony has fet, però hi ha algú que t'ha donat una segona oportunitat, oi? No sé pas si te la mereixes, la sort que t'ha caigut del cel, sents? Jo ni pregunto qui sou ni hi crec gaire, en les segones oportunitats. El que neix bord, mor bord. I n'hi ha molts d'honrats, a l'atur. No la caguis, d'acord? No la caguis. Si la Remei m'ensenya un sol embalatge desajustat, et foto aquest ferrot per darrere. Tots aquests eren de prova. El full bo és aquest altre. Mira-te'l atentament i fes-ne uns quants davant meu, que vegi que entens bé el català, borinot.

A les deu i vint ha sonat el temut timbre. Desembolica un sandvitx de pa de motlle amb mortadel·la, assegut sobre una pilona de formigó en una raconada de l'espai cobert que no és ni un pati ni una nau interior. Un petit grup d'operaris conversa a la vora de la cabina d'un camió amb el motor engegat.

N'hi ha un que no porta granota, deu ser el xofer. Plou a bots i barrals. Pel costat obert, uns vint-i-cinc metres enllà, es veu la cortina d'aigua que enfosqueix el món. Sembla el capvespre i només és mig matí. El soroll del ralenti es confon amb el soroll de la pluja. Mastega lent mentre pensa en el gasoil malversat. Els homenots riuen fort. S'adona que de tant en tant n'hi ha algun que es gira subtilment o se'l mira de reüll. Potser parlen d'ell. Potser de futbol. Quan l'Isidre creua la porta de plàstic semiflexible, el busca a esquerra i a dreta fins que les dues mirades coincideixen. Se li acosta amb un mig somriure forçat. «Elies, vine, noi, esmorza allà amb nosaltres. Te'n presentaré uns quants. Com ha anat això? No té gaire secret, oi?» L'Elies atura la mandíbula a mitja mossegada. Amb la galta plena, esbossa un gest vague d'assentiment, pràcticament no mou els llavis i, passats alguns segons, torna a mastegar amb lentitud. L'Isidre treu una taronja i un ganivet de la butxaca de la bata; comença a pelar-la, potser cofat pel mèrit de menjar fruita en un univers d'entrepans de xoriço o de sardines. Per uns instants, la intensa olor de cítric s'imposa sobre la fortor de metalls i monòxid. «Què, noi, vens amb la colla?» El noi no respon. L'Isidre ha esgotat els compliments, abandona resignat. Quan els operaris han enllestit els entrepans, comencen a espurnejar encenedors. Li arriba l'olor del fum dels cigarrets. Un de gras amb bigoti li ofereix una fària des de lluny. Ell calla. Els veu riure. Dels vint minuts d'aturada encara en queden deu per gastar. Fent no res. Callat. Esquarterant el seu sandvitx lentament. Atent a tots els estímuls. Olor de metall, de cítric, de pluja opressiva. Soroll de motor de camió en ralenti. Rialles i estossecs. Deu minuts espessos com una crosta de fang enganxada a les sabates.

Des del sofà veia el passadís fosc. La doble porta envidrada entreoberta. A l'esquerra de la porta, un plat de ceràmica de tons ocres i blaus. A la dreta, el seu reflex enfosquit a la pantalla apagada del televisor. La imatge ve acompanyada de memòria olfactiva. L'olor de casa seva. Aleshores no la sentia, potser. Ara torna sencera amb la mateixa nitidesa que els tons del plat de ceràmica i els clarobscurs del televisor que el reflecteixen. Tan nítida com el so irritant, primer de claus furgant el pany, després del cancell ajustant lentament, amb aquell rebot rar de les portes pesades, finalment de la veu. La veu estrident d'ella. «Ei, nens, ja soc aquí.» Nens! Melosa i maternal, però amoïnada. Dolçor empeltada de recels. El seu nom, per darrera vegada, després l'altre nom. Elieeeee..., Rogeeeer..., amb la vocal final allargada cap als aguts. Es tapava la cara amb els dits arraulit al sofà i, entre les escletxes, veia el passadís fosc, la porta envidrada, els ocres i els blaus, el seu reflex. Espiava ofegat per la riuada d'angoixa sobre el pit. Tant se val quan va durar aquell somriure impossible, l'expectativa, la confusió. La memòria guarda el que vol. Entre les escletxes dels dits que li premsaven la cara amb una força inconscient, va presenciar aterrit el trànsit de la calidesa a l'horror infinit. Els ulls desorbitats, la pal·lidesa, el crit escanyat. D'ella.

Diumenge

L'escala fa tuf de vell i és estreta i molt fosca. A cada pis hi ha una bombeta de baixa intensitat que amb prou feines arriba a il·luminar el to blau trist de les parets. En Lluís es planta al segon pujant els graons alts i curts de dos en dos. La porta és oberta. En Marià l'espera dret a l'entrada.

—T’he vist que agafaves la pujada. Era al balcó.

S’abracen sense acostar-se del tot. Es coneixen de fa un parell d’anys, tots dos són pioners del programa, l’un com a amfitrió, l’altre com a assistent, monitor, supervisor o tot alhora. Al marge dels aspectes tocant a la relació professional, han tingut prou ocasió de discutir de política i de parlar de futbol o de bolets per anar nuant una cordialitat còmoda sense presses ni artifici. El pis és un esquitx. En Marià dirigeix la mirada a la porta tancada de l’habitació i convida en Lluís a passar cap al menjador. Tanca la ràdio i s’asseuen.

—No es pot dir que molesti pas gaire, la veritat. Pràcticament no surt del seu cau.

—Ja t’ho vaig dir. Pinta com l’Álvaro.

—Com l’Álvaro? Al costat d’aquest, l’Álvaro xerrava tant com l’Amèlia, al cel sigui.

—Au, va, no exageris. Ni piu, encara?

—De tant en tant li trec un sí o un no. Però amb les tenalles.

La foto de l’Amèlia, al cel sigui, comparteix prestatge amb els espirituosos, rere el vidre envellit de l’armari cantoner. I una idea du a l’altra. En Marià treu un parell de gotets i l’ampolla de ratafia casolana. En Lluís té molt clar que no val la pena estar per punyetes qüestionant als vells els petits plaers que els queden.

—Un ditet, Marià, no et passis. Que haig d’agafar bé les corbes.

No hi ha pressa per encetar el balanç formal de la primera setmana de convivència. Hi ha dies que en Lluís es troba un Marià taciturn i evasiu, un vell malhumorat que renega pel cony de clima o pel refotut mal d’ossos i que amb prou feines respon als mínims protocol·laris. Si l’aire és espès, no paga la pena treure la llibreta i el boli. Però, en general, és un home de tracte afable, amb qui és bo de deixar que la conversa traci lliurement el seu curs, sense urgències ni litúrgies prefixades.

En Lluís sap escoltar i té mà esquerra. No té títols que el qualifiquin per fer de gestor de vides humanes, li toca el treball de trinxeres o, més ben dit, la batalla a camp obert. Sobre el paper es diria que el seu rol consisteix a aplicar automatismes prescrits pels entesos de despatx, però la realitat és sempre difusa, complexa i plena d'imponderables. Metges, psicòlegs, psiquiatres i treballadors socials dissenyen l'acció sobre la base de diagnòstics definits i plans terapèutics raonables, fórmules plenes de tecnicismes que queden pulcrament endreçades en un expedient. En el terreny de les ciències experimentals som capaços de predir el comportament de les partícules de matèria, el seu desgast, el seu trànsit d'estat líquid a estat gasós, els seus aliatges. La matèria inerta és força obedient i respon amb diligència als pronòstics, no necessita Lluïsos intuïtius i amb mà esquerra que acompanyin l'escalfament, l'acceleració o la fricció.

—Però, al nano —li etziba en Marià després d'uns quants comentaris innocus—, no li agrada el futbol. Ja té pebrots!

—Hòstia, això sí que és gros. No podreu parlar de si el Giro-nella promociona... T'hauràs de posar una mica al dia amb Brahms i Xostakóvitx.

—No te'n fumis, tu. I és una mica fleuma, tot el dia es queixa del fred. Què fotrà quan el temps s'encabriti de veritat? Viu al seu cau, com un rèptil de sang tèbia. Té el calefactor del lavabo a l'habitació cremant tota la santa tarda, i el voldria de nit, el carallot. En surt un baf calent que estaborneix. I del menú de sopars a base de cullera i plat fondo, més val no parlar-ne. Un drama...

Amb les variables de la matèria psíquica, les equacions mai no són netes. Als assistents de camp obert com en Lluís, els toca tenir tacte, traça i un bon grapat de sort. Són figures híbrides entre el monitor d'esplai i el bruixot que espanta espectres, sense títols que els qualifiquin per responsabilitzar-se de fer casar la teoria diàfana i el dia a dia imprecís.

—El nano no ha volgut tornar a la botiga a comprar, diu que li fan preguntes.

A fi que els experiments arribin a bon port, els Lluïsos de torn han d'interessar-se pels bolets, prendre més ratafia de la que prescriu la prudència i no tenir tard, sobretot no anar mai amb presses. El comportament incert de les partícules espirituals així ho exigeix.

En Lluís li riu cadascuna de les queixes com si fossin gags d'un monòleg enginyós. Cal tenir l'avi content. I, a més, ha endevinat de seguida que rere les reticències hi ha un cabal positiu. En Marià és un remugaire incurable. Quan parla, mal que ho faci per rondinar, és que està de bon humor. I el bon humor és un indicador inequívoc que el nano, per més dropo que el pinti, li ha caigut bé.

En Marià no esmenta res de la higiene. No es dutxa, no ventila l'habitació, no es pentina, s'oblida de rentar-se les dents. Potser ni se n'ha adonat.

Dimecres

El minibus passa cap a un quart de vuit; els recull arran del pont, davant del bar Orient. L'Elies fa deu minuts que s'hi espera, dret com un pal a tocar del fanal, en el mateix punt exacte que va triar el primer matí. Si el conductor no s'equivoca, la porta li quedarà a un parell de metres a la dreta. Entre les dues pilones. La imminent trobada amb el xofer i amb la quinzena de passatgers endormiscats el neguiteja i, per evadir-se'n, omple el temps sobrer comptant i classificant els cotxes que creuen el pont i el passen de llarg. Els agrupa mentalment per colors, per marques, per països de fabricació, per quantitat de portes, per si tenen el número de matrícula parell o imparell;

els dits, dins les butxaques, s'estiren o s'arronsen per acompanyar els múltiples càlculs. Veu aparèixer el minibús entre les cases de l'altra banda del Llobregat. El cor li batega a ritme més fort. Observa com els altres dos treballadors que comparteixen parada inicien una sèrie ràpida de moviments previsibles; una mena de balanceig, una passa endavant, el cap que ressegueix lentament la marxa del minibús. Tots dos es guarden el mòbil a la butxaca, un d'ells tira el cigarret a terra i l'aixafa amb la sola. Tot ben igual que ahir, pensa. El vehicle s'atura molt abans d'on correspondria. Tres metres ben bons a la seva esquerra. S'hi enfila amb un trasbals incipient que no fa sinó créixer quan constata que el xofer no és el mateix. S'atura, confús, al segon graó. Mira a l'interior, cap a les fileres de seients, i reconeix les cares. Torna a mirar el xofer, inquiet. Al seu darrere, el fumador s'espera calmos, fregant-se les mans.

—Va, nano, que no m'hi puc estar gaire, aquí aturat —fa el xofer.

El minibús ocupa el carril sencer de la carretera en sentit Guardiola, no hi ha cotxes fent cua, però no és qüestió d'encaillar-s'hi més del compte.

L'Elies es gira i topa amb un cos ferm amb actitud pacient, uns ulls bondadosos. Un home ferreny que segurament no sap res de psicologia acadèmica, però entén prou bé la lògica de la situació.

—Som-hi, noi, que no fem tard.

Puja el tercer graó i s'endinsa cap al fons. A mig passadís, els seus ulls en troben uns altres tan intensos i violents que gairebé el travessen. Ella seu malgirbada amb el cul endavant i l'esquena que li fa corba entre la base i el respatller del seient. Duu uns auriculars grossos que no li dissimulen les grenyes despenades. L'Elies fixa la vista en el puny vermell dibuixat a la samarreta. Llegeix les lletres que s'ondulen sobre el pit. «Rage Against the Machine.» En alçar la mirada, després de quatre segons

de temps suspès, que podrien ser quatre minuts, quatre dies o quatre mesos, es troba una llengota i un altre puny, el que ella li mostra amb displicència. Tres dits avall, el mig alçat. El llenguatge gestual és més sorollós que un crit estrident. El fumador ferreny l'empeny suaument cap als llocs lliures de més al fons.

A mig matí

Sent una mà damunt l'espatlla. Reacciona amb un petit espasme.

—Ets molt ràpid, Elies. I treballes fi, no l'has espifat ni una sola vegada. Haurem de parar una mica el carro o farem anar malament la resta, entens?

L'Elies acaba d'omplir la safata, nerviós, sentint els ulls d'en Ramon, que li produeixen escalfor a les mans, les espatlles i l'espinada. Hi encaixa la tapa de plàstic transparent, l'apila amb les acabades i s'atura. Mirada a terra. Braços inerts, a banda i banda del cos, com dos pellingots sense vida.

—Descansa una mica, xicot; guaita, si ja gairebé és l'hora d'esmorzar.

En Ramon percep clarament el neguit que recorre el cos del noi com un corrent elèctric. La Remei segueix amb la feina a bon ritme, però els ulls li marxen de la safata de components cap al noi.

—No et ve gaire de gust, la parada, oi? Ja m'hi he fixat, que ets més d'estar al teu aire, tu. Massa gent estranya, potser?

Fa que sí amb un petit moviment de cap.

—A mi tampoc no m'agrada gaire xerrar, no et pensis. Però bé ens hem de fer entendre d'alguna manera. Si no, estariem ben arreglats...

El noi no es mou. La mà al damunt de l'espatlla pesa com una biga d'acer.

—Escolta. Potser preferiries passar els vint minuts d'aturada d'esmorzar fent el volt pels caminots d'aquí dalt. Al capdavant, ens passem tot el sant dia aquí quiets... Si li diem a en Cinto, prou que li farà gràcia, d'ensenyar-t'ho.

No respon. Mira de reüll els dits de la Remei, que trien peces menudes i les disposen amb diligència en els espais buits del plàstic. Els seus, de dits, se'ls sent formiguejar com si els tingués coberts de milions d'insectes microscòpics que el pessiguessin amb les dentetes. Ho donaria tot per arrabassar una safata de la pila i omplir-la a tota velocitat. Però aguanta immòbil. Callat i tens. En Ramon li retira la mà de l'espatlla i fa el gest de marxar cap al seu racó.

—Has de trucar a en Lluís —diu amb un fil de veu.

En Ramon es gira. Se'l mira entre sorprès i admirat. Té els braços inerts, la mirada avall, sense cap canvi. La veu li ha sortit no pas de la voluntat sinó d'algun lloc més profund i incontrolable. Del cervell reptilià.

—Per demanar-li permís, oi? És clar que sí, Elies. En Lluís ha d'estar *al tanto* de tot. En tot cas, vol dir que això de sortir a esmorzar a l'aire lliure et fa peça, eh?

L'Elies aixeca la vista i es topa amb els ulls de la Remei, amatents, que esperen una resposta.

—Caminar m'agrada.

Dissabte

L'Aureli ha preferit no pujar. L'Elies ha respost el missatge amb la icona del polze alçat i ha sortit de casa sense dir adeu a en Marià. En trobar-se, després de dies, no es fan cap petó, no es toquen, no es diuen gran cosa. L'Aureli li ofereix un croissant embolicat amb paper fi de pastisser, el noi el refusa amb un «no